

Ποιμαντική και Κοινωνική Θεολογία

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#) / [Ποιμαντική](#)

[Βασίλειος Γκρίλλας, Θεολόγος, ΜΑ Θεολογίας](#)

α) Ορισμός

Ως «Ποιμαντική» ορίζεται η μέριμνα της Ορθόδοξης Εκκλησίας, να καθιστά βιούμενη πραγματικότητα, στον καθ' ημέραν βίο των πιστών, το σύνολο των δογματικών αληθειών. Ουσιαστικά δηλ., είναι η μέριμνα ώστε να τίθεται σε βιωματική εφαρμογή το σύνολο των αληθειών της πίστewς, όπως καταγράφονται στο Ευαγγέλιο και στην Παράδοση της Εκκλησίας, στην διδασκαλία των Πατέρων και όπως σχηματοποιούνται μέσω της θεολογικής έκφρασης της Εκκλησίας. Με δεδομένο ότι αυτή η μέριμνα βιωματικής εφαρμογής της αλήθειας του Χριστού, απευθύνεται στην κοινωνία των πιστών της Εκκλησίας η Ποιμαντική Θεολογία απαντάται τα τελευταία χρόνια και υπό τον όρο της Κοινωνικής Θεολογίας.

Η Εκκλησία δεν αποτελεί ένα απόκοσμο περιβάλλον. Σαφώς και δεν αποτελεί ένα κλειστό σύστημα βίου. Αντίθετα, η Εκκλησία αποτελεί ένα χώρο που ζει μέσα στον κόσμο και που σαρκώνεται εντός του κόσμου. Αυτή η σάρκωση έχει ως στόχο την

αγιοποίηση του κόσμου. Η Εκκλησία προσλαμβάνει τον κόσμο με στόχο να τον οδηγήσει την αγιότητα. Τούτο είναι λογικό, καθόσον κατά τους Πατέρες το απρόσληπτον παραμένει αθεράπευτο[1]. Εξ' άλλου η ίδια η παρουσία του λόγου του Θεού στον κόσμο ενεργείται σε αυτή την βάση. Ο Θεός, δια του Ιησού Χριστού προσλαμβάνει την ανθρώπινη φύση για να την θεραπεύσει από την αμαρτία και να την ανάγει εκ νέου στην αγιότητα που απώλεσε δια της πτώσεως του Αδάμ. Ο έσχατος Αδάμ-Χριστός δηλ., γίνεται άνθρωπος και αποκτά πλήρη ανθρώπινη φύση [2] και να οδηγήσει τον άνθρωπο και την ανθρώπινη φύση εκ νέου στην αγιότητα της Βασιλείας των Ουρανών[3].

Η μέριμνα πρόσληψης του κόσμου από την Ποιμαντική και Κοινωνική Θεολογία της Εκκλησίας, δεν έχει την σημασία προσαρμογής της Εκκλησίας στα δεδομένα του κόσμου και της κοινωνίας. Αυτό θα οδηγούσε σε μια ανεπαρκή εκκοσμίκευση, παντελώς αδύνατη να οδηγήσει την Βασιλεία του Θεού. Η Εκκλησία προσλαμβάνει τον κόσμο για να τον σχηματοποιήσει στην αγιότητα και όχι για σχηματοποιηθεί η ίδια στην αμαρτία του κόσμου. Η μέριμνα της Εκκλησίας για να οδηγηθεί ο κόσμος και η κοινωνία στην αγιότητα του Θεού, βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση από την προσαρμογή σε ένα εκκοσμηκευμένο συσχηματισμό προς τον κόσμο.

Η προσπάθεια της Εκκλησίας να θεραπεύσει τον κόσμο από την αμαρτία, βρίσκει την εφαρμογή της σε πολλά ποιμαντικά και κοινωνικά μέσα. Όμως τα μέσα αυτά δεν μπορεί να διαφέρουν από τα σωστικά μέσα του Ευαγγελίου, των Αποστόλων, των Πατέρων και εν γένει την Παράδοση της Εκκλησίας. Τούτο σημαίνει ότι, κάθε μέσο μη εκκλησιαστικό αντιτίθεται στην ορθή ποιμαντική και κοινωνική θεολογία

της Εκκλησίας για δύο λόγους. Πρώτον γιατί σχηματοποιεί την Εκκλησία προς την αμαρτία του κόσμου και δεύτερον διότι μετατρέπει την Εκκλησία σε κοινωνικό οργανισμό, παντελώς διαφορετικό από τον πραγματικό της στόχο. Κατά συνέπεια, η πρόσληψη του κόσμου και η θεραπεία του κόσμου από την Εκκλησία, αποτελεί ενέργεια που στοχεύει στην βιωματικότητα της εφαρμογής της αγιότητας της Εκκλησίας, έτσι όπως διασφαλίζεται από τις αλήθειες των δογμάτων της πίστεως.

β) Ιστορική ανασκόπηση

Ο πρώτος Ποιμένας της Εκκλησίας, ο οποίος ασκεί την απόλυτη ποιμαντική και κοινωνική θεολογία, εναρμονίζοντας πλήρως λόγο και βίωμα είναι ο Χριστός. Ο ίδιος δηλώνει στο κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο ότι: «*ἐγώ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων*»[\[4\]](#). Ἐτσι ο Χριστός υποδεικνύει, με το ίδιο το παράδειγμά Του, ποιος πρέπει να είναι ο αληθινός πνευματικός ποιμένας της Εκκλησίας Του. Αυτός που θα ποιμάνει όσους πιστεύουν σ' Αυτόν. Υποδεικνύει ακόμη, με το ίδιο Του το παράδειγμα, την αυταπάρνηση και την αυτοθυσία, που πρέπει να έχει ο πνευματικός ποιμένας για τη σωτηρία του ποιμνίου του, θυσιάζοντας και την ίδια τη ζωή του. Ο Χριστός, δείχνοντας την τέλεια χριστιανική ζωή και την τέλεια αρετή, στην οποία πρέπει να υπερέχουν κυρίως οι ποιμένες -διδάσκαλοι της Εκκλησίας αναφέρει ότι, αυτοί πρέπει να λάμπουν όπως το φως ενώπιον των ανθρώπων, για να βλέπουν οι άνθρωποι καθαρά τα καλά έργα και να δοξάζουν τον Θεό[\[5\]](#).

Μετά την συγκρότηση της Εκκλησίας, οι Απόστολοι οργανώνουν το ποιμαντικό και κοινωνικό έργο του Εκκλησιαστικού Σώματος. Η Αποστολική Σύνοδος αποτελεί την πρώτη επίσημη απόδειξη της αποστολικής μέριμνας για την ποιμαντική διάσταση της Εκκλησίας.

Στις Α' και Β' προς Τιμόθεον επιστολές της Καινής Διαθήκης, υποδεικνύονται τα καθήκοντα των ποιμένων. Στην προς Τίτον επιστολή του Απ. Παύλου, γίνεται αναφορά στο έργο και στην ποιότητα βίου του ποιμένα. Σαφώς δεν είναι τυχαίο ότι αυτές οι επιστολές του κανόνα της Καινής Διαθήκης χαρακτηρίζονται ως «ποιμαντικές».

Επιπρόσθετα στις Πράξεις των Αποστόλων ο Απόστολος Παύλος μιλώντας στους πρεσβυτέρους της Εφέσου, που είχε καλέσει στην Μίλητο, υποδεικνύει με σαφήνεια και καθαρά, τα καθήκοντα των ποιμένων[\[6\]](#). Στην ομιλία αυτή -όπως και στις τρεις ποιμαντικές επιστολές, αναφέρεται ποιος πρέπει να είναι ο επίσκοπος και ο πρεσβύτερος, πόσο πρέπει να επαγρυπνεί, ποια έργα και καθήκοντα πρέπει να εκτελεί και πόσο μεγάλη και βαριά ευθύνη φέρει απέναντι στο Θεό, αν αμελήσει τα καθήκοντά του. Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Παύλου, ο ποιμένας πρέπει να έχει

πίστη και άμεμπτη διαγωγή. Επιπρόσθετα να είναι τύπος και υπογραμμός κάθε αρετής, να είναι ταπεινός, πράος, ανεξίκακος και ειρηνικός, εγκρατής. Επίσης οφείλει να γνωρίζει με ακρίβεια το νόμο και το θέλημα του Θεού, να είναι ζηλωτής, πρόθυμος και ακούραστος στην εκτέλεση των πνευματικών του καθηκόντων, τα οποία αποβλέπουν στον καταρτισμό και τη σωτηρία των Χριστιανών.

Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ

Παραπομπές:

[1] Γρηγορίου Ναζιανζηνού, *Επιστολή 101 - Προς Κληδόνιον*, PG 37, 181: «*Το γαρ απρόσληπτον, αθεράπευτον ο δε ήνωται τω Θεώ, τούτο και σώζεται*»

[2] Γρηγόριος Νύσσης, PG 45, 1165B-C: «*Επειδή γαρ δια της παρακοής του ανθρώπου, ο θάνατος (εισήλθε, τούτου χάριν δια της υπακοής του δευτέρου ανθρώπου) εξοικίζεται. Δια τούτο υπήκοος μέχρι θανάτου γίνεται, ίνα δια μεν της υπακοής (το εκ της παρακοής) θεραπεύση πλημέλλημα [...] ενωθήσα γαρ τω Κυρίω η ανθρωπίνη φύσις συνεπαίρεται τη θεότητα και το υψούμενον εκείνό εστι το εκ του ταπεινού επαιρόμενον». Πρβλ. και Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον*, PG 72, 489 D: «*Ο δε γε του Θεού Λόγος γενόμενος άνθρωπος αγίαν είχε τη σάρκα και πανάγιον αληθώςκαι εν ομοιώσει μεν της ημετέρας σαρκός ... σαρκώσεως.*».*

[3] Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εις Ματθαίον*, 24, 36. PG 72, 244: «*Γεγόναμεν κατ'αυτόν ημείς, επειδή γέγονε καθ' ημάς αυτός*». Βλ. και:Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εις το κατά Λουκάν*, PG 72, 672C: «*Επειδή και καθείς εαυτόν εκ τοις καθ ημάς κεχρημάτικεν άνθρωπος, διαλέγεται πάλιν ουκ απεικότως τη μετά σαρκός οικονομία και τας πρεπούσας τοις της κενώσεως μέτροις [...] ευθύς εις την εαυτού δόξαν και υπεροχήν*». Πρβλ. και: Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εις το κατά Λουκάν*, PG 72, 672C: «*Είδομεν τον εν μορφή του Θεού και Πατρός Θεόν Λόγον, δι' ημάς γενόμενον άνθρωπον τον ομόθρονον τω Πατρί, μεθ' ημών, ήγουν εν είδει τω καθ' ημάς, ίνα ημάς εαυτώ συμμόρφους αποτελέση, δι'αγιασμού και δικαιοσύνης, εγχαράτων ημίν το της εαυτού θεότητος κάλλος, νοητώσ δηλονότι και πνευματικών [...] ούτω φορέσαμεν και την εικόνα του επουρανίου*

». Επίσης: Κυρίλλου Αλεξανδρείας, *Εις το κατά Λουκάν*, PG 72, 893B: «... ότι Θεός ων ο Λόγος και εξ αυτής αναφύς της ουσίας του Θεού και Πατρός, και εν μορφή και ισότητι προς αυτόν υπάρχων, γέγονε σαρξ, τουτέστι τέλειος άνθρωπος, ουκ εκβεβηκώς των θείων αξιωμάτων, μεμενηκώς δε μάλλον, εν οίς ην αεί, και Θεός υπάρχων ... υιος δε αυτού κατά σάρκα». Βλ. και:Κυρίλλου Αλεξανδρείας, Σχόλια περί της ενανθρωπήσεως του Μονογενούς 8, PG 75, 1377: «εκ τελείας υποστάσεως του Θεού Λόγου και μην εξ ανθρωπότητος τελείως εχούσης κατά τον ίδιον λόγος εις Χριστός, ο αυτός υπάρχων εν ταυτώ Θεός τε όμου και άνθρωπος.» Πρβλ. και: Όρος Χαλκηδόνας, Mansi VII, 108 και εξής : «...ένα και τον αυτόν ομολογείν Υιόν και Κύριον Ιησούν Χριστό συμφώνως άπαντες εκδιδάσκομεν, τέλειον τον αυτόν εν θεότητι και τέλειον τον αυτόν εν ανθρωπότητι, θεόν αληθώς και άνθρωπον αληθώς τον αυτόν, εκ ψυχής, λογικής και σώματος ομοούσιον τω Πατρί κατά την θεότητα και ομοούσιον τον αυτόν ημίν κατά την ανθρωπότητα, κατά πάντα όμοιον ημίν, χωρίς αμαρτίας...».

[4] Ιω. 10, 11.

[5] Ματθ. 5,16: «Ούτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

[6] Πραξ. 20, 17-36.

<https://bit.ly/36gz4DK>